

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

Силабус навчальної дисципліни

«Інтелектуальна власність та захист авторських прав»

1. Профіль дисципліни

Освітньо-наукова програма	Освітній ступінь – третій (освітньо-науковий), доктор філософії Галузь знань: D «Бізнес, адміністрування та право» Спеціальність: D3 Менеджмент Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин –120 Рік підготовки – 1-й, семестр – 1-й Компонента освітньої програми: обов'язова Цикл підготовки: загальний Мова викладання: українська
---------------------------	---

2. Інформація про викладача

Викладач (-і)	Якобчук Валентина Павлівна
Профайл викладача (-ів)	https://polissiauniver.edu.ua/якобчук-валентина-павлівна/
Контактна інформація	Номер телефону: 0988705584 контактний E-mail: valentyna.iakobchuk@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=992
Консультації	Онлайн консультації через доступні канали зв'язку, в т.ч. zoom (конференція 3143136835, пароль 2020), телефон, Viber, електронну пошту, тощо, за розкладом.

3. Анотація до дисципліни

Мета вивчення дисципліни: сприяти формуванню у аспірантів знань та навичок прийняття обґрунтованих рішень, пов'язаних з портфелем прав інтелектуальної власності.

Основною ціллю вивчення дисципліни є формування у аспірантів компетентностей, що набуває здобувач вищої освіти по закінченню вивчення даної дисципліни. **Завдання вивчення дисципліни:** засвоїти фундаментальні поняття у сфері інтелектуальної власності; навчити здобувачів орієнтуватися у видах інтелектуальної власності, її розпізнавальних особливостях; розкрити основні теоретичні і методологічні засади процесу управління об'єктами інтелектуальної власності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК):

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК04. Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проектами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках та /або скласти пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: класифікацію об'єктів інтелектуальної власності; основні концепції та стратегії управління інтелектуальною власністю; світову систему охорони права інтелектуальної власності; інституційно-правове поле функціонування інтелектуальної власності в Україні; основи патентно-ліцензійної політики та здійснення патентних досліджень; основи комерціалізації інтелектуальної власності та її маркетингу; порядок обліку і оцінки вартості інтелектуальної власності в процесі її комерціалізації; основи захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, принципи академічної доброчесності;

вміти: ідентифікувати і класифікувати об'єкти інтелектуальної власності; збирати і аналізувати патентну інформацію для проведення патентних досліджень; сформулювати заявку на набуття прав на об'єкт авторського права; сформулювати заявку на набуття прав на винаходи і корисні моделі; сформулювати заявку на набуття прав на промисловий зразок та на кваліфіковане зазначення походження товару; сформулювати заявку на набуття прав на знак для товарів і послуг; сформулювати заявку на набуття прав на нетрадиційні об'єкти; розраховувати вартість прав на об'єкти інтелектуальної власності; визначати економічний ефект від комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності; визначати збитки від порушення права інтелектуальної власності; вирішувати проблеми економічного характеру, пов'язані з інтелектуальною власністю.

4. Організація навчання

4.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
	Денна
Лекції	20
Практичні	20
Самостійна робота	80
Всього	120

4.2. Зміст початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Структура курсу	Кількість годин
			Денна форма
Змістовий модуль 1. Основи інтелектуальної власності			
1	T1	<i>Інтелектуальна власність у цивілізаційному розвитку суспільства</i> 1. Історичний розвиток концепції інтелектуальної власності. 2. Роль інтелектуальної власності в сучасному суспільстві. 3. Основні види інтелектуальної власності (авторське право, патенти, торговельні марки). 4. Вплив інтелектуальної власності на економіку і науково-технічний прогрес. 5. Виклики і перспективи інтелектуальної власності в умовах технологічного розвитку.	14
2	T2	<i>Правове регулювання інтелектуальної власності</i> 1. Поняття і основи правового регулювання інтелектуальної власності. 2. Національні та міжнародні нормативні акти. 3. Органи державної влади та їх роль в охороні інтелектуальної власності. 4. Особливості регулювання прав інтелектуальної власності в Україні. 5. Взаємозв'язок інтелектуальної власності з іншими правовими сферами.	12
3	T3	<i>Легітимне набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності</i> 1. Поняття легітимного набуття прав на інтелектуальну власність. 2. Процедури та вимоги для реєстрації об'єктів інтелектуальної власності. 3. Визнання та реалізація прав автора чи винахідника. 4. Передача прав інтелектуальної власності: ліцензії та договори. 5. Обмеження прав власника інтелектуальної власності та їх підстави.	14
		<i>Разом за ЗМ1</i>	40
4	T4	<i>Інноваційна діяльність та трансфер технологій</i> 1. Поняття інноваційної діяльності та трансферу технологій. 2. Основні форми та механізми трансферу технологій. 3. Управління процесом трансферу технологій. 4. Інтелектуальна власність як інструмент підтримки інновацій. 5. Вплив трансферу технологій на економічний розвиток.	14

5	T5	<i>Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності</i> 1. Суть і значення комерціалізації інтелектуальної власності. 2. Способи комерціалізації: продаж, ліцензування, франчайзинг. 3. Етапи та основні принципи комерціалізації. 4. Управління ризиками під час комерціалізації. 5. Роль інтелектуальної власності у формуванні бізнес-стратегій.	16
6	T6	<i>Управління інтелектуальною власністю в організаціях</i> 1. Організація процесу управління інтелектуальною власністю. 2. Основні функції менеджера з інтелектуальної власності. 3. Стратегічне планування інтелектуальної власності. 4. Оцінка вартості об'єктів інтелектуальної власності. 5. Захист інтелектуальної власності в бізнесі.	12
		<i>Разом за ЗМ2</i>	42
7	T7	<i>Система правової охорони інтелектуальної власності</i> 1. Міжнародна система правової охорони інтелектуальної власності. 2. Міжнародні угоди та їх роль у захисті інтелектуальної власності. 3. Види об'єктів, що підлягають правовій охороні. 4. Особливості правової охорони в різних країнах. 5. Організації, що займаються охороною інтелектуальної власності (ВООІВ, ЄПВ, Укрпатент).	12
8	T8	<i>Захист прав інтелектуальної власності</i> 1. Способи захисту прав інтелектуальної власності. 2. Адміністративні, судові та економічні методи захисту. 3. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. 4. Методи виявлення та протидії порушенням прав інтелектуальної власності. 5. Практика захисту інтелектуальної власності в Україні.	14
9	T9	<i>Інтелектуальна власність в умовах глобалізації</i> 1. Вплив глобалізації на інтелектуальну власність. 2. Проблеми захисту інтелектуальної власності в умовах цифрової економіки. 3. Роль інтелектуальної власності в міжнародній торгівлі. 4. Боротьба з піратством і контрафактною продукцією в умовах глобалізації. 5. Виклики та перспективи розвитку інтелектуальної власності в міжнародному контексті.	12
		<i>Разом за ЗМ3</i>	38
Разом :			120

4.3. Форми контролю та методи оцінювання

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність та захист авторських прав» є: поточний, періодичний і підсумковий. Поточний контроль здійснюється у формах усного опитування та дискусії (перевірка розуміння основних понять, принципів і правових механізмів у сфері інтелектуальної власності та авторського права), тестування, оцінювання аналізу нормативно-правових актів і практичних кейсів, а також виконання самостійної роботи (підготовка

презентації, або рефератів, або ситуаційних завдань з питань охорони та захисту об'єктів інтелектуальної власності).

Періодичний контроль за сукупністю певних тем здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт, які проводяться у формі тестових завдань, розв'язання ситуаційних (правових) задач, аналізу практичних прикладів порушення авторських прав та застосування механізмів їх захисту, що сприяє закріпленню теоретичних знань і формуванню практичних компетентностей.

Після вивчення курсу застосовується підсумковий контроль у формі екзамену. Екзамен проводиться для всіх без винятку здобувачів вищої освіти (незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного та періодичного контролю за семестр). До підсумкового контролю з навчальної дисципліни допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види індивідуальних завдань та обов'язкових робіт, передбачених робочою програмою.

Екзамен включає вирішення (письмове або через університетську платформу Moodle) 40 тестових завдань. Тестові питання мають теоретичне та практичне спрямування та передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці й дозволяють діагностувати рівень підготовки здобувача вищої освіти та рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за поточний контроль (максимум 60 балів), під час якого оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-бальною системою та переведенням у бальну шляхом множення середньоарифметичного значення на коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу – 12, та результатів підсумкового контролю (екзамен – це максимум 40 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання практичних завдань здійснюється за такими критеріями:

5 балів – Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом з теми, ґрунтовно відповідає на запитання, демонструє глибоке розуміння основних концепцій та правових механізмів у сфері інтелектуальної власності та захисту авторських прав; наводить приклади з практики та наукових джерел; виявляє здатність до аргументованої наукової дискусії; логічно і послідовно розв'язує ситуаційні задачі, наводить переконливі аргументи на підтвердження своїх думок, здійснює глибокий аналіз і робить обґрунтовані висновки.

4 бали – Здобувач вищої освіти добре орієнтується в матеріалі, дає змістовні та досить точні відповіді на більшість запитань, хоча іноді допускає незначні неточності або не повністю розкриває складні питання; знає основні положення інтелектуальної власності, але іноді не може правильно застосувати їх у нестандартних ситуаціях; відповідає чітко, але іноді потребує уточнень.

3 бали – Здобувач вищої освіти дає поверхневі та неповні відповіді, допускає помилки у термінології та поняттях; не завжди правильно

застосовує знання в практичних ситуаціях; розкриває тему лише частково, не здатен надавати повну інтерпретацію основних правових принципів, часто припускається помилок в інтерпретації авторських прав.

2 бали – Здобувач вищої освіти має лише фрагментарні знання, не орієнтується в основних питаннях теми, не володіє професійною термінологією; не розуміє значення теми для правової практики, має труднощі з поясненням базових понять у сфері інтелектуальної власності; виклад відповідей непослідовний і уривчастий.

1 бал – Здобувач вищої освіти не може викласти основні поняття та принципи інтелектуальної власності, дає дуже короткі відповіді, які не розкривають суті питання; допускає значні помилки в термінології, не здатний до аргументації, не розуміє значення предмета для професійної діяльності.

0 балів – Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не може дати відповідь на більшість запитань, не розуміє теоретичних основ дисципліни та основних принципів захисту інтелектуальної власності.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти передбачає підготовку презентації, рефератів або розробку ситуаційного завдання. Виконання завдань ґрунтується на опрацюванні сучасних наукових і фахових публікацій за відповідним професійним напрямом, а також на використанні автентичних ілюстративних та інформаційних матеріалів (наприклад, нормативно-правових актів тощо). Оцінювання результатів здійснюється за такими критеріями: упорядкованість – логічність і послідовність викладу матеріалу (1 бал); самостійність – виконання завдання без сторонньої допомоги; уміння аргументовано висловлювати власну позицію (1 бал); креативність – оригінальність і новизна підходу, застосування нестандартних рішень, здатність виходити за межі традиційних схем мислення (1 бал); технічне оформлення – дотримання технічних вимог (формат, шрифт, кегль, інтервал, параметри сторінки тощо) (1 бал); пошук дослідника – використання актуальних наукових джерел, фахових статей, наукових праць, нормативних актів і інтерпретацій, а також відповідних ілюстративних матеріалів (1 бал).

Модульні контрольні роботи проводяться у формі тестових завдань, розв'язання ситуаційних (правових) задач, аналізу практичних прикладів порушення авторських прав та застосування механізмів їх захисту.

Оцінювання результатів здійснюється за 5-бальною шкалою за наступними критеріями: 5 балів – правильне і повне виконання всіх завдань, грамотне застосування правових механізмів захисту, логічний та обґрунтований виклад рішень; 4 бали – правильне виконання більшості завдань (приблизно 80 %), застосування основних механізмів захисту, невеликі неточності у викладі; 3 бали – правильне виконання частини завдань (приблизно 60 %), часткове застосування механізмів захисту, помилки у логіці викладу; 2 бали – виконання менше половини завдань, застосування механізмів захисту лише частково або формально; 1 бал – виконання одиничних завдань, поверхневий або частково неправильний аналіз; 0 балів – відсутність правильних відповідей або невиконання завдань.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у неформальній освіті. Для цього, здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметної комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни. Тести для підсумкового (екзаменаційного) контролю. Під час екзамену перевірка знань здобувачів вищої освіти здійснюється у письмовій формі та/або з використанням університетської платформи Moodle. Кожен здобувач отримує 40 тестових завдань. Максимальний результат (100 % правильних відповідей) становить 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль									Виконання самостійного завдання	Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2			Змістовний модуль 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
5	5	5	5	5	5	5	5	5			
Контрольна робота за змістовним модулем 1 – 5			Контрольна робота за змістовним модулем 2 – 5			Контрольна робота за змістовним модулем 3 – 5			5	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

5. Політики дисципліни

При організації освітнього процесу у Поліському національному університеті здобувачі, викладачі, методисти, адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у Поліському національному університеті, Положення про навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін у Поліському національному університеті, Положення про силабус навчальної дисципліни Поліського національного університету, Положення про дистанційне навчання у Поліському національному університеті, Концепції розвитку інклюзивної освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: практичні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на

нижчу оцінку. Перескладання практичних завдань відбувається із дозволу лектора.

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час тестування та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

За порушення академічної доброчесності здобувачі будуть притягнені до академічної відповідальності у відповідності до положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Поліського національного університету.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

6. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна

1. Інтелектуальна власність: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Аксютіна, О. В. Нестерцова-Собакарь, В. В. Тропін та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.

2. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін за ред. П. М. Цибульова, А. С. Ромашко. Київ: Політехніка, 2021. 374 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/44252/1/Intelektualna_vlasnist_2021.pdf.

3. Верба І. І., Коваль В. О. Основи інтелектуальної власності : навч. посіб., Київ: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с. URL: https://fel.kpi.ua/fel/data/news/Osnovy_intelektual_vl.pdf.

4. Мікульонок І. О. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник. Київ: Політехніка, 2019. 244 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/31664/1/Intelekt_vlastnist_patentoznavstvo.pdf.

5. Наукова діяльність. Патентознавство. Інтелектуальна власність: підручник / уклад. Г. О. Оборський, І. М. Чістякова, Д. Д. Татакі та ін. Київ: Каравела, 2020. 232 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Oborskiy_2017_232.pdf.

6. Попова Л. М., Хромов А. В., Шуба І. В. Інтелектуальна власність: підручник, Харків: Федорко, 2021. 262 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Book_2021_Popova_Intelektualna_vlasnist.pdf.

7. Публічна служба : навч. посіб. / В. П. Якобчук, Н. В. Дацій, А. Б. Войтенко та ін. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 394 с.

8. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. Київ: НУБіП України, 2016. 355 с.

9. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: підручник.. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 504 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf.

Додаткова

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.06.22 №2811-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
3. Антонов В. М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право: навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : КНТ, 2016. 614 с.
4. Бабець І. Г., Мойсеєнко І.П. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Львів: ЛДУВС, 2016. 160 с.
5. Бондаренко С. В. Авторське право та суміжні права: навч. посіб. Київ : Ін-т інтелектуальної власності і права, 2018. 288 с.
6. Васильців Т. Г., Апопій В. В., Лупак Р. Л., Ільчук О. О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської комерційної академії, 2015. 252с.
7. Потехіна В. О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 414 с.
8. Цибульов П. М. Управління інтелектуальною власністю: навч. посіб. Київ : Держ. ін-т інтелектуальної власності, 2019. 312 с.
9. Довженко В. А., Якобчук В. П., Симоненко Л. І. Новий публічний менеджмент у сферах освіти й охорони здоров'я: баланс інтелектуальної власності та публічних інтересів. Суспільство та національні інтереси. Серія «Публічне управління та адміністрування». 2025. № 8(16). С. 480–495.
10. Якобчук В. П., Плотнікова М. Ф., Войтенко А. Б., Ходаківський Є. І., Яніцька Н. Б. Державне адміністрування надання освітніх послуг в умовах діджиталізації. *Наукові перспективи*. 2022. № 4 (22). С. 52–64.

Електронні інформаційні ресурси

1. Навчальне середовище Moodle. URL: <http://beta.znau.edu.ua:3398/course/view.php?id=1401>.
2. Інституційний репозитарій Поліського національного університету: наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, монографії, матеріали конференцій, патенти, статистичні матеріали, наукові звіти. URL: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/?locale=ua>.
3. Верховна Рада України: офіційний вебпортал законодавства України. URL: <https://www.rada.gov.ua>.
4. Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент): офіційний сайт ДП. URL: <https://iii.ua/uk>.

Викладач _____ Валентина ЯКОБЧУК

Гарант освітньо-наукової програми _____ Ірина КРАВЧУК

Завідувач кафедри _____ Валентина ЯКОБЧУК